

УДК 657.4:657.633

ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ Й ОПОДАТКУВАННЯ АУТСОРСИНГОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ФОРМАТІ ФРІЛАНСУ В УКРАЇНІ

Трачова Д.М., к.е.н.

Таврійський державний агротехнологічний університет

Summary: The article deals with general issues of economic-legal and civil-law regulation of outsourcing in Ukraine. The variants of accounting and naloggoblozheniya outsourcing activities.

Key words: outsourcing, trade, taxation, accounting.

Постановка проблеми. Стрімкий розвиток аутсорсингових відносин зумовлений посиленням конкуренції на світовому й національному економічному ринку, де його учасники постійно перебувають у пошуку нових способів організації бізнесу. Ця обставина поряд з іншими факторами впливає на формування й розвиток аутсорсингових відносин у світі в цілому та в Україні зокрема. Зважаючи на те, що господарська модель аутсорсингу дозволяє досягти значної конкурентної переваги на ринку послуг, все більше суб'єктів господарювання застосовують у своїй діяльності аутсорсинг. Крім того, орієнтація української економіки на європейський зразок обумовлює швидкий розвиток ринку аутсорсингових послуг.

Основні матеріали дослідження. Розглядаючи загальне господарсько-правове й цивільно-правове регулювання аутсорсингу в Україні, можна відмітити значні недоліки регламентації цієї діяльності в зв'язку з тим, що в нормах Господарського та Цивільного кодексу України відсутні положення про регулювання всіх видів договорів про надання послуг. Інакше кажучи, у цьому випадку загальні норми про регулювання договорів із послуг застосовуються лише до тих договорів, які не зайшли свого відображення в інших розділах названих кодексів або в інших спеціальних нормативних актах. Крім того, практика застосування виявила свою неефективність через явну недостатність правових норм, які містяться в зазначених актах [5].

Встановлено, що найбільш поширеними формами реалізації аутсорсингу в Україні є передача виконавцю таких функцій:

- бухгалтерський облік і розрахунок податків;
- юридичне забезпечення діяльності;
- забезпечення повернення проблемної заборгованості;
- інформаційні системи і керування базами даних;
- маркетингові комунікації та зв'язки з громадськістю;
- управління транспортом, його технічне обслуговування та ремонт (повітряні та морські судна, автомобільний транспорт)[3].

Одним з найперспективніших і динамічних сегментів ринку інформаційних технологій є ринок ІТ-послуг, головною формою прояву якого є ІТ-

аутсорсинг – це різновид послуг, що передбачає передачу замовником власних функцій з підтримки інформаційних систем спеціалізованій ІТ-компанії.

Основними гравцями на ринку офшорного програмування у світі є Індія, Росія, Китай, Ізраїль, Румунія. Україну поки що можна розглядати лише в другому дивізіоні, поряд з В'єтнамом, Тайванем, Новою Зеландією тощо. Але вже сьогодні Україна має достатній потенціал для розвитку однієї з найбільш високотехнологічних і динамічних галузей світової економіки. Обсяг ІТ-аутсорсингу в Україні, включаючи "сірий" й "чорний" аутсорсинг (який здійснюється напівлегально або зовсім нелегально невеликими групами і окремими програмістами), оцінюється сумою \$250-300 млн на рік. [6].

В Україні в останні роки ринок аутсорсингових послуг в сфері ІТ-технологій забезпечувався в основному за рахунок фрілансерів. За статистичними даними найбільш відомих світових бірж фрілансерів oDesk і Elance станом на третій квартал 2014 року на oDesk і Elance зареєстровано більше 95 тисяч фрілансерів з України, з яких 52 000 – технічні фахівці. Обсяг наданих послуг у сфері мобільного зв'язку та інформаційних технологій за останній рік зріс на 49%, обсяг маркетингових послуг зріс на 34%, обсяг надання літературних послуг та перекладу зросли на 30%, обсяг послуг у сфері обліку і оподаткування – на 28% [6]. Темпи зростання доходів українських фахівців становлять від 10% до 25% на рік. Менше половини всіх доходів припадає на представників технологічних спеціальностей, за ними йдуть автори текстів та перекладачі.

Список країн, клієнти з яких найчастіше наймають українських ІТ-фрілансерів в останні роки практично не змінюється. Перша четвірка: США, Великобританія, Австралія та Канада, на п'ятому місці опинилась Німеччина, яка витіснила ОАЕ. Середній погодинний тариф оплати українського технологічного фрілансера на oDesk і Elance в третьому кварталі 2014 року склав \$ 21.68.

Таким чином, для багатьох фрілансерів постає проблема реєстрації своєї діяльності, легалізація доходів і їх оподаткування в Україні. Найчастіше фрілансери йдуть наступним шляхом:

- Державна реєстрація підприємця: вибір системи оподаткування, подача заяви.
- Складання ЗЕД договору, отримання грошей від клієнтів: біржі фрілансерів і безпосередньо замовників.
- Ведення ЗЕД бухгалтерії: акти, рахунки, книга доходів і курсова різниця.
- Сплата податків і відправка звітності до контролюючих органів.

Сьогодні законодавство спростило процедуру реєстрації підприємця шляхом затвердження наступних законодавчих ініціатив:

- Реалізація подачі заяви на державну реєстрацію ФОП в електронному вигляді;

- Вибір системи оподаткування під час державної реєстрації;

При виборі системи оподаткування зазвичай підприємці не вагаються і обирають спрощену систему. Якщо підприємець – програміст / дизайнер / верс-

тальник / тестер і збирається надавати послуги за межі України, він обирає третю групу, а якщо він буде надавати послуги населенню або українським фірмам – платникам єдиного податку, то можна обирати другу групу. Однак, який би шлях не було обрано, для здійснення зазначеної діяльності існують такі фундаментальні перешкоди:

1. Невизначеність податкової політики. Ринок аутсорсингу, особливо на стадії його формування, потребує визначеності для інвесторів і замовників. Жодна з провідних світових компаній не зробить свій бізнес заручником ризиків. Бізнес передусім має отримати чіткі сигнали щодо майбутніх умов його роботи. Ніхто не піде працювати у країну, де податки наступного дня можуть неочікувано підвищитись.

2. Незручна система регулювання. Україна неухильно посідає непривабливі місця у світових табелях про ранги за складністю ведення бізнесу. Аутсорсинг передбачає багато оперативних здійснюваних митних операцій, до чого наша митна система нині не готова (необхідно мати багато дозвільних і підтверджуючих документів переважно в паперовому вигляді).

3. Нерозвиненість інноваційної структури. Незважаючи на розвиненість науково-технічної бази, в Україні абсолютно відсутній зв'язок «ідея – продукт». Країна практично не має потужних центрів інноваційної діяльності, які могли б підтримувати розвиток передових виробництв і послуг [1].

Крім того визначено, що працедавцями для ІТ-фрілансерів виступають переважно закордонні замовники. При цьому виникає нагальна необхідність реєструвати право на здійснення зовнішньоекономічної діяльності. Інакше кажучи, для коректного відображення таких операцій у суб'єкта господарської діяльності і підтвердження легальності отриманих доходів виникає необхідність отримання договору з замовником і надання його письмового варіанту органам зовнішнього контролю. Нерезидент вносить на банківський рахунок резидента України готівкову іноземну валюту за товари (роботи, послуги) згідно експортного договору. При цьому виведення грошей прямо на валютний рахунок фізичної особи-підприємця супроводжується вимогами банку копій контрактів і інвойсів, які фрілансер не завжди отримує. Таким чином, фізична особа-підприємець, який надає аутсорсингові послуги на умовах фрілансу стикається з замкнутим колом проблем нормативного характеру:

- рахунок фізичній особі-підприємцю за кордоном не відкривають;
- інвойси, угоди та ін. документи для коректного ведення зовнішньоекономічної діяльності він не отримує.

Оплати за такими схемами законодавством не передбачені і розцінюються як порушення ЗЕД (якщо дохід задекларувати).

Висновки. Зараз, коли пріоритетним напрямом розвитку економіки є інформатизація, коли ми так бажаємо інтеграції зі світовим економічним простором нам вкрай необхідно створити такі умови для розвитку власних технологій, щоби ніякі нормативні колізії не примушували українських фахівців шукати інші ринки праці, де можна прозоро і чесно реалізовувати свої навички.

Література.

1. Білоус О.Г. Глобальний конкурентний аутсорсинг: монографія / О.Г.Білоус, О.В. Гаврилюк. – К.КНЕУ, 2010. – 349, [3]с.
2. Дегілер А. Свіжа статистика oDesk и Elance – глобально та в Україні [Електроний ресурс]. – Режим доступу: <http://dou.ua/forums/topic/11229/>
3. Дідух О.В. Сутність аутсорсингу та перспективи його застосування в Україні // Економічний простір. – 2011. № 54. – с. 173-182
4. Єфименко М. М. Перспективні напрямки розвитку законодавства у сфері правового регулювання договору аутсорсингу в Україні // [Електроний ресурс]. – Режим доступу: <http://arpr.in.ua/v72/23.pdf>
5. Козьменко К. Аутсорсинг як форма співробітництва на міжнародному ринку іт-послуг та перспективи його розвитку в Україні./ Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка // [Електроний ресурс]. – Режим доступу: http://papers.univ.kiev.ua/ekonomika/articles/Outsourcing_as_a_form_of_cooperation_on_international_IT_services_market_and_perspectives_of_its_development_in_Ukraine_14941.pdf